

La *basura* surt a escena

Fa un parell de setmanes van estrenar al Teatre Lliure de Montjuïc, *Un enemic del poble*, de Henrik Ibsen, en versió lliure de Juan Mayorga i Miguel del Arco, i direcció del mateix Del Arco.

L'obra va ser molt ben acollida la nit que hi vam anar i la crítica l'ha rebuda també molt positivament. Aquí no entrarem en qüestions d'interpretació, posada en escena o dramaturgia. Només en un detall –lingüístic, és clar– que ens va sobtar: en un moment de la funció la filla del personatge principal deixa anar un parell de *basures*. En un cas es tracta de *treball basura* i en l'altre no podem precisar amb seguretat el context. Però sí, eren dues *basura*, pel cap baix, al mig de l'escenari, amb tota la contundència.

Anem sovint al teatre i no tenim record d'haver-nos trobat *basura* en una obra i en un escenari de prestigi; de fet, potser no en tenim record, simplement. Podem convenir que qualsevol català mínimament escolaritzat sap que aquest mot no forma part d'un registre estàndard, sap que no és “correcte”, que no surt al diccionari. No el sentirà en els mitjans de comunicació en boca dels professionals, i per tant tampoc espera sentir-lo al Teatre Lliure.

¿Per quina raó, doncs, la *basura* apareix a la funció? Hem de suposar que la traductora (Cristina Genebat, a partir de la versió castellana) també està al cas de l'estatus del terme; hem de descartar l'error. L'obra transcorre en un balneari escandinau, els personatges conserven els noms de l'obra original i no n'hi ha cap que destaquï per l'ús d'un registre lingüístic especialment marcat. El personatge, doncs, no “exigeix” l'ús de la parauleta. ¿L'exigeix el referent, suposant que es tractés d'una feina molt mal pagada? ¿Sobtaria molt sentir a l'escenari “feina indigna” o “feina de pacotilla”, “feina brossa” o “treball porqueria”, posats a dir?

El cas és que algú va decidir que sí, que calia fer un sacrifici a l'altar de la versemblança i introduir *basura* a l'escenari. No calia. Ja sabem que hi ha qui fa servir la paraula, ja sabem que tothom l'entén... sabem tantes coses. El públic que va al teatre també sap que la llengua que parlen els actors té un punt de convenció, per molt realista que vulgui ser l'obra. I en aquest punt de convenció, fins ara, no hi havia entrat la *basura*. Fem vots perquè l'intrús no s'hi quedi.

Albert Rico